

«Портфоліо педагога» - папка успіху педагога

Ідея портфоліо стає популярною у всьому світі, зокрема і в Україні. Замисел застосування портфоліо педагога навчального закладу виник у 80-х роках у США, потім воно стало популярним в Європі та Японії. Філософія портфоліо полягає в тому, що передбачається зсув акценту з оцінки на самооцінку, з того, чого педагог не знає і не вміє, на те, що він знає і вміє досить добре. Основний сенс портфоліо – «виявити все, на що ти здатний». В педагогічній практиці портфоліо розглядають не лише як засіб педагогічної діагностики, а й як метод оцінювання професіоналізму педагога.

Педагог є головною дійовою особою будь-яких освітянських перетворень, які вимагають від нього переорієнтації його діяльності на нові педагогічні цінності, що, у свою чергу, висвічує одну з основних проблем в роботі по підвищенню педагогічної майстерності педагогів – формування дослідницької культури, у нього повинно бути «досьє успіхів», в якому відбивається все нове, цікаве й гідне з того, що відбувається в житті педагога. Таким «досьє успіхів» може стати «портфоліо педагога».

Конкурентоспроможність людини на ринку праці, як відомо, багато в чому залежить від його здатності опановувати нові технології, адаптуватися до умов праці, що змінюються, тому важливе використання технології «портфоліо педагога» для педагогічного колективу, особливо для педагогів, що знов атестуються.

Згідно сучасних словників, портфоліо – це чітка впорядкована збірка власних досягнень підібраних з певною метою, своєрідне досьє. Портфоліо в перекладі з французької означає «викладати», «формулювати», «нести», «лист», «сторінка», «досьє», «збірник досягнень»; у перекладі з італійської означає «папка з документами», «папка спеціаліста». Педагогічне портфоліо дозволяє враховувати результати, досягнуті педагогом у всіляких видах діяльності: навчальній, виховній, творчій, методичній, самоосвітній, дослідницькій.

В даному випадку «портфоліо педагога» – це набір матеріалів, що висвітлює вміння педагога вирішувати завдання своєї фахової діяльності, вибирати стратегію й тактику професійної поведінки та призначене для оцінювання професійного рівня працівника й дає можливість простежити індивідуальний процес педагога. Портфоліо педагога використовують, як спосіб аналізу, узагальнення, презентації педагогічного досвіду, воно може містити набір кращих конспектів уроків, поурочних планів, дидактичних матеріалів, документів, статей, учнівських робіт тощо.

Отже, одне із основних завдань – проаналізувати та представити значущі результати навчання, демонстрація своїх здібностей і можливостей, планування напрямків подальшої роботи і самовдосконалення, визначення цілей подальшого професійного зростання. Для того, щоб робота з підготовки портфоліо мала певну систему у своїй роботі методистам необхідно передбачити:

- ✓ ознайомлення педагогів з технологією портфоліо (його значущість для творчого зростання, структура, підбір матеріалів, їх оформлення);
- ✓ надання допомоги педагогам при підготовці презентації авторського портфоліо;

✓ інформування педагогічного колективу про змістовну складову авторського портфоліо успішного педагога.

Під час підготовки портфоліо слід пам'ятати про те, що кожен окремий матеріал слід датувати, бажано вносити матеріали за час, що минув з моменту попередньої атестації. Використання педагогічного портфоліо як звітнього документа педагога істотно полегшує діяльність методиста навчального закладу, якому необхідно здійснювати аналіз роботи педагогів, оцінювати отримані результати, створювати умови для підвищення професіоналізму педагогів, готувати їх до процедури атестації тощо. На початку навчального року бажано погодити з головами методичних комісій навчального закладу набір обов'язкових розділів та розділів за вибором для портфоліо педагогів, визначити терміни роботи над ним, форму презентації та довести спільне рішення до відома усіх педагогів.

Протягом навчального року педагоги працюють над своїм портфоліо. Роботу можна обговорювати на методичних комісіях, під час індивідуальних консультацій з фахівцями з окремих проблем тощо. Коментар до портфоліо має бути вдумливим, таким, що відображає власні думки педагога відносно його діяльності, дає повну картину творчого зростання педагога. У документах збираються матеріали, що регламентують роботу педагога. У творчому досьє представлені збірки різних творчих, проектних, дослідницьких робіт педагога, опис його авторських методик, розробок, програм; а також дані про основні напрямлення його творчої активності, участі в наукових конференціях, конкурсах, педагогічних читаннях, проходження курсів підвищення кваліфікації; карта творчого зростання та ін.

У діагностиці успішності педагога містяться результати оцінки і самооцінки педагога: особистості викладача, педагогічної діяльності, педагогічного спілкування, якості освітнього процесу (аналіз роботи в міжатастаційний період: зрізи знань, підсумки успішності, навчальне навантаження педагога, програмний банк, використання сучасних технологій, результати олімпіад, перспективний план кабінету (майстерні, лабораторії)).

Відгуки включають характеристики відношення педагога до різних видів діяльності, які представлені адміністрацією, колегами, батьками, а також самоаналіз діяльності педагога: відгук про творчу роботу, виступи на міських методичних секціях, педагогічних читаннях, педрадах тощо, рецензії на статті, методичні бюлетені про проведені відкриті уроки, висновки про якість виконаної роботи (творчої, дослідницької), резюме, підготовлене педагогом, з оцінкою власних професійних досягнень.

Підходи до побудови портфоліо можуть бути всілякими залежно від індивідуальних особливостей педагога. Важливо, щоб він проаналізував свою роботу, власні успіхи, узагальнив і систематизував педагогічні досягнення, об'єктивно оцінив свої можливості та побачив способи подолання труднощів і досягнення вищих результатів.

Окреслюючи підсумки проведення атестації педагогічних працівників у 2010/2011 навчальному році створено електронну версію портфоліо педагогів, яка оформлюється у вигляді презентацій з додатками відсканованих документів, що

підтверджують наявність напрацьованих матеріалів і досягнень педагогів, а також електронні файли з їх роботами.

Електронне портфоліо – це програмно-методичний комплекс, який акумулює в собі створені комп'ютерні засоби навчання, розподілені інформаційно-навчальні ресурси, нормативні документи, результати педагогічного досвіду й досягнень педагога та його учнів; це творча форма контролю, яка допомагає педагогові керувати процесом своєї діяльності, його легко створювати, редагувати, доповнювати, компактно зберігати, зручно переносити, здійснювати швидкий пошук документів та в привабливій формі презентувати свою діяльність. Проте, якщо педагоги вважають, що на підготовку портфоліо витрачається багато зусиль, то варто відзначити, що за цей витрачений час вони отримують безцінний досвід власного професійного росту.

Вимоги до оформлення портфоліо та принцип роботи

1. Системність і регулятивність самомоніторингу.
2. Достовірність.
3. Об'єктивність.
4. Націленість автора на самовдосконалення.
5. Структуризація матеріалів, логічність і лаконічність всіх письмових пояснень.
6. Акуратність і естетичність оформлення.
7. Цілісність, тематична завершеність представлених матеріалів.
8. Наочність результатів роботи.
9. Технологічність.

Пропонуємо можливі розділи портфоліо педагога

Розділ 1. Спільні відомості про педагога

Даний розділ включає матеріали, що відображають досягнення педагога в різних областях:

- ✓ прізвище, ім'я, по батькові, рік народження;
- ✓ освіта (що і коли закінчив, отримана спеціальність і кваліфікація за дипломом);
- ✓ трудовий і педагогічний стаж роботи в даному навчальному закладі;
- ✓ підвищення кваліфікації (назва структури, де прослухані курси, рік, місяць, проблематика курсів);
- ✓ копії документів, підтверджуючих наявність вчених і почесних звань, ступенів;
- ✓ найбільш значимі урядові нагороди, грамоти, листи-подяки;
- ✓ дипломи різних конкурсів;
- ✓ інші документи на розсуд того, хто атестується.

Цей розділ дозволяє судити про процес індивідуального розвитку педагога.

Розділ 2. Результати педагогічної діяльності

В цей розділ поміщують порівняльний аналіз діяльності педагогічного працівника на підставі:

- ✓ матеріалів про результати освоєння учнями навчальних програм і сформованості у них ключових компетентностей з предмету, що викладається;
- ✓ порівняльного аналізу діяльності педагогічного працівника у міжтестастійний період на підставі контрольних зрізів, участі учнів в олімпіадах, конкурсах;
- ✓ результатів проміжної і підсумкової атестації учнів;
- ✓ інформації про наявність медалістів та учнів, які отримали дипломи з відзнакою;
- ✓ відомостей про вступ до вузів за фахом тощо.

Матеріали даного розділу повинні давати уявлення про динаміку результатів педагогічної діяльності педагога, що атестується, за певний період.

Розділ 3. Науково-методична діяльність

В цей розділ поміщуються методичні матеріали, що свідчать про професіоналізм та педагогічну майстерність педагога:

- ✓ матеріали, в яких обґрунтовується вибір програми та комплексу навчально-методичної літератури;
- ✓ матеріали, в яких обґрунтовується вибір використання освітніх технологій;
- ✓ матеріали, в яких обґрунтовується застосування педагогічної діагностики для оцінки власних освітніх результатів;
- ✓ використання інформаційно-комунікативних технологій в навчальному процесі,
- ✓ робота в методичній комісії навчального закладу, співпраця з міськими методичними секціями, навчально-методичними кабінетом ПТО та іншими установами;
- ✓ участь в професійних та творчих педагогічних конкурсах, виставках;
- ✓ участь в методичних і предметних тижнях;
- ✓ організація та проведення семінарів, «круглих столів», «майстер-класів» тощо;
- ✓ проведення наукових досліджень;
- ✓ розробка авторських програм;
- ✓ написання рукописів кандидатської або докторської дисертації;
- ✓ підготовка творчого звіту, реферату, доповіді, статті;
- ✓ інші документи.

Розділ 4. Позаурочна діяльність

Розділ має містити документи:

- ✓ список творчих робіт, рефератів навчально-дослідницьких робіт, проектів, виконаних учнями по предметах;

- ✓ список переможців олімпіад, конкурсів, змагань, інтелектуальних марафонів тощо;
- ✓ сценарії позакласних заходів, фотографії і відеокасети із записом проведених заходів (виставки, наочні екскурсії, КВК, брейн-ринги тощо);
- ✓ програми роботи кружків і факультативів;
- ✓ інші документи.

Розділ 5. Навчально-матеріальна база

В цьому розділі поміщається виписка з паспорту навчального кабінету (майстерні, лабораторії):

- ✓ список словників та іншої довідкової літератури по предметах;
- ✓ список наочних посібників (макети, таблиці, схеми, ілюстрації, портрети тощо);
- ✓ наявність технічних засобів навчання;
- ✓ наявність комп'ютера та комп'ютерних засобів навчання (програми віртуального експерименту, контролю знань тощо);
- ✓ аудіо- і відеопосібники;
- ✓ наявність дидактичного матеріалу, збірок завдань, вправ, прикладів рефератів і творів та ін.;
- ✓ інші документи за бажанням педагога.

6 ГОЛОВНИХ ПОМИЛОК ПРИ СТВОРЕННІ ПОРТФОЛІО ПЕДАГОГА

**Є люди, що не роблять помилок.
Це ті, за кого думають інші.
Хенрік Ягодзінський**

У питаннях із створенням **портфоліо педагога** виникають ускладнення.

ПОМИЛКА ПЕРША: НЕ ЗНАЄМО ДЛЯ ЧОГО, АБО НЕМАЄ МЕТИ

Стандартна помилка – не визначена мета. Портфоліо створюється НЕ з метою протестувати знання вчителя з нормативної бази чи зі знань і умінь цитувати підручник з педагогіки. Хоча саме це намагаються зробити деякі управлінці, змушуючи замість портфоліо переписувати цілі томи нормативів, забуваючи, що

навіть користь від переписування на сьогодні сумнівна, з появою можливості скопіювати і вставити.

Мета створення портфоліо є одна – зібрати результати робіт педагога і його особисті розробки, які демонструють майстерність та професійний рівень.

Майстерність та професіоналізм НЕ ДЕМОНСТРУЮТЬ гучні гасла, кредо чи принципи, за якими працює педагог. І не варто це писати в портфоліо взагалі.

ПОМИЛКА ДРУГА: ОСВІТА ТА СЕРТИФІКАТИ ВИДАЮТЬСЯ ЗА ДОКАЗ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ

Навіть декілька дипломів не дає гарантії хорошого спеціаліста, тим більше педагога. не треба переоцінювати важливості дипломів та сертифікатів. Яка користь від водійського посвідчення, якщо людина не сідає за кермо, окрім під час навчання та здачі екзамену?

Дипломи та сертифікати показують **ПОТЕНЦІАЛ** людини, на що вона **ЗДАТНА**, і не показують її професійну майстерність.

В портфоліо дипломи та сертифікати повинні бути. Але їх роль сильно переоцінена.

ПОМИЛКА ТРЕТЯ: ЗОСЕРЕДЖЕНІСТЬ НА ПРОЦЕСІ, А НЕ НА РЕЗУЛЬТАТІ. Намагання видати участь за професійний рівень, не показуючи результати.

Вчителі показують участь в конкурсах, участь в засіданнях МО, участь в семінарах, не деталізуючи: що саме вони робили в рамках заходу. Не мають жодного підтвердження (наприклад, відеозапису) чи відгуку.

Участь в конкурсах – не є результатом.

Участь – є процесом.

Наприклад, під час музичного концерту, конференс'є не перелічує ВСІХ конкурсів, в яких вбрав участь актор (співак, музикант). Називає лише ті, в яких він переміг (лауреат чи дипломант).

Тільки перемоги в конкурсах – є показником майстерності актора, а не участь в них.

Аналогічно, тільки перемоги (лауреат чи дипломант) в професійних конкурсах вчителя є показником професійного рівня, а не участь в них.

Зовсім по-іншому виглядає участь, якщо вона не принесла результатів (немає виграшу чи диплому), але зафіксована на відео. В такому випадку вчитель може покласти в портфоліо вдалий виступ, як фрагмент, демонструючий майстерність.

На жаль, мало кому з педагогів приходить в голову зняти на відео власний виступ на МО, виступ на семінарі, участь в конкурсі (хоча б на мобільний телефон).

ПОМИЛКА ЧЕТВЕРТА: ЗА ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ ПОКАЗУЮТЬСЯ СПРАВИ, ЯКІ ВХОДЯТЬ В ЩОДЕННІ ОБОВ'ЯЗКИ ВЧИТЕЛЯ.

Наприклад: проведені відкриті уроки тощо.

Без виконання цих обов'язків вчитель просто не буде відповідати посаді взагалі. Це не є показником професійного рівня. Це є показником відповідності посади.

ПОМИЛКА П'ЯТА: ВІДСУТНІСТЬ ВІДГУКІВ.

Відгуки про роботу вчителя взагалі у нас ніколи не беруться. Відгуки, в тому числі і відео-відгуки, про виступи, про уроки, про доповіді на МО, на семінарах чи конференціях тощо – це є результат роботи. Тільки відгуки треба брати не у подруг чи колег, їх треба брати у учнів, батьків, відвідувачів семінару, слухачів доповіді на МО.

ПОМИЛКА ШОСТА. ПАСИВНА ПОЗИЦІЯ ВЧИТЕЛЯ ЩОДО ВЛАСНОГО ПОРТФОЛІО.

Вчитель підходить до створення портфоліо - як до зовнішньої необхідності, а не як для самоконтролю.

Відношення до власного портфоліо, як до “контрольної роботи” для перевіряючого (зовнішній чинник) ніколи не здатен дати повну картину професійного рівня будь-якого працівника.

ПРОАКТИВНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ (І ВЕДЕННЯ) ПОРТФОЛІО :

- узагальнення зробленого за період (найкраще за семестр, вищий пілотаж – за місяць)
- підведення підсумку здійснення власних планів за період (місяць, семестр, рік)

- фіксації свого професійного рівня самим собою, для постановки нових цілей. Створення портфоліо кожним вчителем не повинне бути простим передруком нормативів чи підручників, повторенням красивих гасел, переліком дипломів чи участю без відео-підтвердження та відгуків. До створення портфоліо необхідно підходити проактивно, як до накопичувача перемог і здобутків, результатів і досягнень, задля особистого проектування свого професійного росту.